

Tre Landsting

Jönköping - Kalmar - Östergötland

Samverkansnämnden

FORSS

PRIORITERINGSKOMMITTEÉR

PK1

PK2

PK3

PK5

Ungas hälsa behandlas i Pk 1

Prioriteringskommittéerna, Pk, granskar, bedömer och lämnar förslag till beslut om de ansökningar om anslag som kommer till FORSS. De flesta handlar om forsknings- och utvecklingsprojekt, men antalet ansökningar om stöd till utvecklingsarbete ökar när nu FORSS går in på andra året med dessa. Dessutom behandlas ansökningar om stöd till programgrupper.

Prioriteringskommitté 1 har som övergripande uppgift området "Den växande människans hälsa". Här behandlas projekt om barns och ungdomars hälsa, men också ansökningar som rör fertilitet, barnafödande, kvinnors hälsa, tandvård och allergier.

Ordförande är docent Karin Fälth-Magnusson, Avd för Pediatrik/HU. Vice ordförande är med dr Charlotte Joborn, Esplanadens vårdcentral, Västerbyk.

Övriga i kommitté 1 är docent Göran Berg, Avd för Gynkologi och Obstetrik/HU, prof Martti Helkimo, Odont Inst, Jönköping, prof Gunnar Juliusson, Avd för Hematologi/HU och prof Olle Zetterström, Allergicentrum/US.

Presentationen av kommittéerna fortsätter i nästa nummer av Guldkörnen.

Professor Inger Rosdahl, t v, berättar om hur det går till att forskaranmäla sig vid Hälsouniversitetet.

"Bra få svar på sina frågor"

Forskare i startgröparna möttes i Nässjö

Den småländska marsdagen var grå och kylig, men inne i Nässjö-anläggningen Träcentrum rådde en varm och nyfiken stämning. FoU-dagen för forskare i startgröparna hade lockat ett 30-tal intresserade. Många med konkreta projekt på gång, andra med lite vagare funderingar.

Text Britta Linebäck Foto Ulf Ekström

Efter den gemensamma inledningen kunde deltagarna vandra runt mellan åtta stationer, där experter satt beredda att ta sig an inkommande frågor.

Medicinsk statistik, internetanvändning i forskningsarbetet, litteratursökning via intranät, formulering av ansökan till FORSS eller forskningsetisk kommitté, utvecklingsarbete, Regional FoU-kurs och hur det går till att forskaranmäla sig vid Hälsouniversitetet – stationerna täckte in det mesta som en forskningsintresserad kan vilja veta.

– Jättebra att få svar på en del av det man undrat över, och dessutom träffa intressanta människor, säger en av deltagarna, Sofie Haglund, biokemist vid klinisk kemi och transfusionsmedicin på Länssjukhuset Ry-

Sofie Haglund, biokemist från Ryhov i Jönköping, sökte tips om hur man skriver en bra ansökan.

hov i Jönköping. Hon är antagen som doktorand, och började redan förra året med ett par projekt.

– Jag ska ägna mig åt forskningen på halvtid, så jag vet vad jag gör under de närmaste, troligen åtta, åren, säger hon.

Forskningen är inriktad på att studera faktorer som påverkar läkemedelsmetabolism. Hon ska framför allt undersöka hur genetiska variationer påverkar de enzymer som bryter ner en viss typ av läkemedel – tiopuriner – som bland annat används vid inflammatorisk tarmsjukdom. Förhoppningen är att hon, tillsammans med sina forskarkolleger, ▶

så småningom ska kunna kartlägga hur man bättre kan individualisera doser av läkemedlen, så att människor får den dos de tål och mår bra av.

Än så länge är Sofie Haglund i början av projektet, och håller bland annat på att skriva ansökan till forskningsetiska kommittén för det fortsatta arbetet.

Till FoU-dagen i Nässjö har Sofie Haglund kommit bland annat för att få tips om hur man skriver en bra ansökan. Hon har passat på att besöka stationen där professor Bo Nordenskjöld berättat om utformning av ansökan till forskningsetisk kommitté. Hon lyssnade också till professor Lars Brudin som vid sin sta-

"Här får man också tillfälle att träffa intressanta människor."

tion talade om att arbeta med medicinsk statistik. Även stationen där distriktsläkare Ulf Sahlin redogjorde för hur internet kan användas i forskningsarbetet var givande.

– Jag har fått mycket med mig från den här samlingen. Förutom ren kunskapsinhämtning ger en sådan här dag tillfälle att träffa intressanta människor. De har man också nytta av i det vidare arbetet, säger Sofie Haglund.

Lars Brudin från FORSS (t v) och några deltagare diskuterar presentation och behandling av medicinsk statistik.

Ulf Sahlin, distriktsläkare från Norrköping berättar om utnyttjande av Internet i FoU-arbete.

En stor undersökning om bästa boten för barns öroninflammationer håller Thomas Neumark på med. – Ett andningshål i jobbet som distriktsläkare, säger han.

"Effektivt och lärorikt att få pröva själv"

– Jag åkte hit för att få inspiration, och det har jag verkligen fått, säger Ewa Timén, som håller på med en studie om äldres livskvalitet.

Ewa Timén är arbetsterapeut och arbetar sedan ett år tillbaka med Projekt Äldre Rehab – PÅR, som ingår i det större GO-projektet. Uppdraget är att se över vårdkedjan, hur man arbetar med äldre. Vilka förändringar skulle kunna förbättra rehabiliteringen av de äldre, och därmed också öka deras livskvalitet? Både Jönköpings kommun och landstinget är med i projektet PÅR. Det är viktigt att arbeta tvärprofessionellt, eftersom alla kan lära av varandra, menar Ewa Timén.

– Livskvalitet handlar om så mycket, så många olika områden. Bra matvanor till exempel. Det glöms ofta bort att undernäring är ett vanligt symptom för äldre människor idag. Självklart påverkar det livskvaliteten.

Att få komma ut och känna vinden mot ansiktet är också ett mått på det goda i livet, säger hon.

– Många som bor på äldreboende har inte ens ytterkläder så att de kan gå ut. Men nu har vi dragit igång ett trädgårdsprojekt – då måste de skaffa sig en jacka för att kunna vara med, säger Ewa Timén med ett leende.

Det är lätt att fastna i uppkörda hjulspår, och det gäller både personalen och de gamla, påpekar hon. Det är inte bara ens "fel" när det saknas yt-

terkläder till exempel. Därför vänder man sig i projektet till båda grupperna.

Ett år av projektiden har gått. Två återstår. Ewa Timén använder hela sin arbetstid, 75 procent, till arbetet med PÅR, och olika delprojekt är igång. Hon deltar i FoU-dagen för att få inspiration om hur man kan gå vidare.

– Vi funderar på att skriva en artikel eller en rapport om det vi håller på med. Och det är inte alldeles enkelt när man aldrig gjort det förut. Jag tycker att vägledningen här har varit jättebra. Ulf Sahlins information om internet och hur man kan använda det i forskningsarbete var mycket givande för mig. Likaså litteratursökningen via intranät, att man fick pröva själv var effektivt och lärorikt.

En inspirerande dag, tycker Ewa Timén, som arbetar med Projekt Äldre Rehab – PÅR, i Jönköping.

Per-Olof Gäddlin, barnläkare från Jönköping, forskar kring förtidigt födda barn.

Judith Csekovszki från Medicinska Fackbiblioteket på Ryhovs sjukhus, Jönköping, visar på dokumentationssystemet EIRA:s möjligheter.

”Det är viktigt att primärvården också står bakom forskning”

Hur ska öroninflammationer hos barn behandlas på bästa sätt? Det vill distriktsläkaren Thomas Neumark hitta ett svar på. Sedan i höstas driver han en av de största studierna i Europa. Före det använde han 1,5 år till förberedelser.

– Det tar så lång tid för ett projekt av den här storleken, berättar han.

Idén till undersökningen hade Thomas Neumark redan 1996. Men då fick han inget gehör för den, så han lade funderingarna på is.

– Tiden var inte mogen, konstaterar han.

Vid Konsensuskonferensen år 2000 var läget ett annat, och han fick stöd för sin idé. Nu är han projektledare för studien, som heter Sydsvenska otit-studien. Den ska utvärdera vilken behandling som är lämpligast för öroninflammation hos barn mellan 2 och 16 år.

– Det är inte självklart att det är penicillin som är det bästa i alla lägen. Kanske skulle nässpray eller smärtstillande hjälpa lika bra ibland. Men vi har varit väldigt snabba på att ordinera just penicillin, säger Thomas Neumark.

Målet är att studien ska omfatta 2000 barn. Hittills har man fått med 140 stycken, vilket är några hundra mindre än beräknat. Vad det beror på är svårt

att veta. Kanske har primärvårdens information till föräldrar om att vänta med pencillinkurer gått hem så bra, eller så är öroninflammationerna helt enkelt färre just nu, funderar Thomas Neumark.

I högst tre år ska projektet hålla på, vilket betyder redovisning år 2005.

Thomas Neumark har 25 procents forskningsledighet från sin ordinarie tjänst som distriktsläkare i Blomstermåla för att sköta projektet.

– Jobbet som distriktsläkare är ganska tufft, man blir mycket av en ensamvärg. Om jag inte haft det här upplyftande andningshållet hade jag nog varit rätt sliten idag. Men att jag inte finns på mottagningen på heltid går ut över min kollega. Som tur är så är han en framåtblickande och positiv person. Resultatet av öronstudien kommer att få stor betydelse för framtida handläggning av öroninflammationer, även om omfattningen skulle bli mindre än vad som var tänkt från början.

– **Det känns** mycket viktigt att primärvården står bakom forskningen, och inte, som så ofta, läkemedelsindustrin, säger Thomas Neumark, som via en poster redovisar för FoU-dagens deltagare hur långt han hittills kommit med sitt arbete.

Förra året fick projektet 300 000 kronor i FORSS-bidrag, och man hoppas på pengar också i år.

”Kanske kan jag bli doktorand framöver”

För fyra år sedan var barnläkaren Per-Olof Gäddlin med på sin första FoU-dag för forskare i startgröparna. Den stärkte honom i planerna på att forska själv. Nu har han kommit igång, och är ombedd att delta i årets FoU-dag för att visa upp vad han åstadkommit hittills, som en inspiration för andra.

Vad betyder det för ett barns utveckling att födas mycket för tidigt? Det är frågan som studien ska besvara. Från februari 1987 till och med april 1988 föddes i Sydöstra sjukvårdsregionen (Jönköping, Kalmar och Östergötlands

län) 107 barn som vägde mindre än 1500 gram. 86 av dem överlevde.

– Vi studerar de här barnen ur många aspekter. Syn, motorik och beteende till exempel, hur har de funktionerna påverkats av den låga födelsevikten?

För att kunna jämföra, har man också parallellt följt lika många barn som var normalstora vid födseln.

Det här är ett arbete som tar lång tid, och undersökningen av ungdomarna pågår för fullt.

– Vi har också sökt och fått FORSS-pengar. De används främst till att bekosta sjuksköterskornas arbete, och till barnens resor när de ska undersökas. Det blir ju många sådana, eftersom barnen finns på olika platser i regionen.

Till FoU-dagen har Per-Olof Gäddlin

haft i uppdrag att göra en poster som visar hur arbetet fortskridit hittills, och olika projekt som pågår.

Per-Olof Gäddlin funderar på hur han ska göra för att få mer tid för projektet framöver. Total tjänstledighet från arbetet på Ryhovs sjukhus är inte att tänka på, och att satsa all fritid blir ansträngande i längden.

– Kanske kan jag bli doktorand, och dela upp arbetet i mindre portioner. Det kan vara ett sätt att finansiera det hela.

Att vara med på årets FoU-dag känns viktigt, inte bara för att visa upp sin egen forskning, tycker han.

– Jag vill gärna ta del av det som läggs fram av andra, och lyssna in vad som är på gång på olika håll.

I Prioriteringskommitté 5 bedöms ansökningar tvärvetenskapligt

En växtplats för jordnära idéer

Vill du söka FORSS-pengar för en idé som inte riktigt verkar platsa bland "vanliga" forskningsprojekt?

Eller har du en fundering som kanske inte är helt färdigutvecklad, men ändå känns viktig att testa?

Lugn, din lilla forskningsbaby kommer att tas om hand av bedömare med extra bred kompetens, i nystartade Pk5.

Text Britta Linebäck

Alla ansökningar om FORSS-bidrag hamnar hos någon av prioriteringskommittéerna, Pk, för bedömning. I vilken grupp en ansökan placeras, beror på vilken inriktning den har.

Pk 5 är den nyaste av kommittéerna, med bara ett år på nacken. Gruppen är tillsatt för att tänka nytt och brett, och medlemmarna kommer från olika yrkesområden. Här finns kunnande i teknik, ekonomi, omvårdnad, medicin och pedagogik.

– Till oss kommer de lite mer udda projekten, och också många av de mindre, de så kallade utvecklingsarbetena. Att vår grupp har en tvärvetenskaplig sammansättning känns som en styrka när vi bedömer olika idéer, säger läkaren Carl Edvard Rudebeck, Väster-
vik, som är ordförande i Pk 5.

Genom Pk 5:s arbete vill FORSS på ett extra tydligt sätt försöka fånga upp människor som har nyttiga, praktiska idéer som kan förbättra vården.

– Jag är övertygad om att det diskuteras mycket, och att det finns massor av

Det finns alltid stöd att få för bra idéer.

tankar om förbättringar i både patientgrupper och på vårdavdelningar, säger lektor Carina Berterö, Jönköping, som också sitter med i Pk 5.

– Tyvärr har de flesta inte vanan att gå vidare med en idé på det här sättet. Det kan kännas svårt och främmande. Men det finns alltid stöd att få för den som har bra funderingar. Hjälpt att strukturera, hjälpt att hitta den forskarkompetens som måste knytas till arbetet.

Men alla som söker FORSS-pengar för utvecklingsarbete eller pilotprojekt får inte ett positivt svar. En del idéer bedöms som intressanta, men inte tillräckligt utvecklade. Då kan den sökan-

de få tips och vägledning om vad som behöver jobbas om och kompletteras för att man ska komma vidare. Vid nästa ansökan kan det gå vägen.

Stöd till utvecklingsprojekt kan sökas när som helst under året. Ansökan till de större forskningsprojekten görs däremot vid två tillfällen varje år. Än så länge har Pk 5 bara haft en sådan ansökningsomgång, med en första uttagning i höstas och en andra i början av år 2003.

Några detaljer om vilka projekt som får medel kan Carl Edvard Rudebeck inte presentera, eftersom besluten inte är offentliga ännu. Men att forskning kring databaser är en nyhet på fram-marsch kan han bekräfta.

– Eftersom det börjar växa upp databaser kring olika patientgrupper finns det förhoppningar hos forskare om att kunna utnyttja dessa. Man försöker utveckla sökmetoder som skulle kunna omvandla registerdata till användbar kunskap om diagnostik och behandling inom en viss sjukdomsgrupp. Sådana kunskaper skulle kunna bli ett komplement till annan forskningsbase-rad kunskap.

Och diskussionerna fortsätter i Pk 5.

– Vi diskuterar inkomna idéer, små och stora, hela tiden. Mycket intensivt emellanåt. Lustigt nog är vi ganska överens ändå. Det är spännande att försöka tänka nytt och se möjligheterna, säger Carina Berterö.

Hon skulle gärna se en större spridning yrkesmässigt bland de som söker projektpengar.

– Fler ansökningar från sjuksköterskor och arbetsterapeuter till exempel, de är alldeles för dåligt representerade.

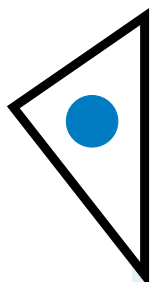
Forss hemsida

www.forss.ltkalmar.se

erbjuder vidare information om FORSS och hur man söker stöd. Här finns också ansökningshandlingar tillgängliga.

Nästa FoU-dag

FORSS planerar att arrangera en ny FoU-dag under våren 2004. Läs mer om arrangemanget i kommande nummer av Guldkorn.

FORSS
FORSKNINGSRÅDET I SYDÖSTRA SVERIGE

Kansli : 581 91 Linköping
Tel : 013-22 76 55
Fax : 013-14 84 98
Ansvarig utgivare: Ulf Ekström
Redaktör: Claes Hallert
Layout: Forma Viva, Linköping
Abonnemang: 013-22 12 70
e-post: agneta.linghag@lio.se

www.forss.ltkalmar.se

Medarbetarna på FORSS kansli har sitt uppdrag på deltid. Detta innebär att den som vill nå kansliet inte alltid kan räkna med att få direkt kontakt. Säkraast nås kansliet via telefax och e-post.